

Sygn. akt *IV U 686/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Guniewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Rykała-Płodzień

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2019 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku M. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o wysokość emerytury i ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania M. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 23/03/2018 r. (...)

i z dnia 27/03/2018 znak (...)

zmienia zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 23/03/2018 r. (...) i z dnia 27/03/2018 znak (...) w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy do ponownego ustalenia wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz wysokości emerytury uwzględniając wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego w wysokości 79,96%.

Sygn. akt IV U 686/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 27 marca 2019 r.

Decyzją z dnia 23.03.2018r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy z 5 marca 2015r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ponownie ustalił M. D. kapitał początkowy na dzień 01.01.1999r. Do ustalenia wysokości kapitału początkowego przyjęto podstawę wymiaru w kwocie 688,58 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 01.01.1976r. do 31.12.1985r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 56,40%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru przez kwotę bazową 1220,89 zł. Łączny okres składkowy wyniósł 12 lat 3 miesiące i 25 dni, tj. 147 miesięcy, zaś nieskładkowy – 6 lat 7 miesięcy i 14 dni. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy nie uwzględnił okresu od 27.08.1993r. do 31.08.1993r., tj. sprawowania opieki nad dzieckiem przekraczającego długość

przewidzianą w art. 7 ust. 5 powołanej ustawy oraz okresów od 01.09.1993r. do 01.09.1993r. i od 18.03.1997r. do 25.03.1997r., gdyż nie została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne.

Decyzją z dnia 27 marca 2018r. znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., po rozpoznaniu wniosku z dnia 03.01.2018r., przyznał M. D. emeryturę od 28 stycznia 2018r. Podał, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanego na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. W oparciu o powyższe wyliczona kwota emerytury wyniosła 1 159,52 zł. Przy ustalaniu wysokości emerytury uwzględniono zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie 91,66 zł.

W odwołaniu od powyższych decyzji M. D. wносиła o ich zmianę. Podała, że przy wydawaniu decyzji o ponownym ustaleniu kapitału początkowego nie uwzględniono okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 lat, tj. od 28.01.1974r. Podnosiła również, iż organ rentowy przyjął kwoty zarobków niezgodne z dostarczoną dokumentacją. W ocenie wnioskodawczyni doliczenie jedynie 91,66 zł z tytułu ubezpieczenia w KRUS jest niewłaściwe.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Wyjaśnił, że okres pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia przypadający przed 01.01.1983r. nie jest wymieniany jako okres uwzględniany przy obliczeniu kapitału początkowego. Wskazał, iż przyjął do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego wynagrodzenia minimalne za 1976r., za lata 1977-1981 oraz 1983-1984 wynagrodzenia zgodne z Rp-7 z 1999r. wystawionego przez syndyka, za lata 1982, 1985, 1987 i 1989 przyjęto wynagrodzenie z Rp-7 z 2003r. Podał, że okresy pracy na umowę o pracę nakładczą przypadające w trakcie urlopu wychowawczego przyjęto w oparciu o dokumentację i uwzględniono III-V 1985r., IV 1989r., VII-VIII 1989r., XI 1989r., gdyż w tych miesiącach kwota wynagrodzenia wynosiła co najmniej połowę najniższego wynagrodzenia. Końcowo stwierdził, że zwiększenie rolne ustalono zgodnie z art. 26a ustawy emerytalnej.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. D. urodziła się (...)

W okresie od 16 września 1976r. do 31 sierpnia 1993r. była zatrudniona w (...) O.- (...) Spółdzielni Pracy (...) w R. na stanowisku krawiec. Od 14.02.1984r. do 15.04.1994r. uzyskiwała zgodę pracodawcy na korzystanie z urlopu wychowawczego. W dniu 1 lutego 1985r. zawarła z pracodawcą umowę o pracę nakładczą na czas nieokreślony. Kolejną umowę z tym samym podmiotem zawarła 17.02.1989r. na czas określony, tj. urlopu wychowawczego – do 15 kwietnia 1990r.

W dniu 1 czerwca 1986r. zawarła umowę zlecenie z Przedsiębiorstwem (...) w M..

W dniu 10 sierpnia 1987r. zawarła umowę o pracę nakładczą z E.M. (...) Spółdzielnią Pracy (...) w R. obowiązującą do 31.12.1987r.

(...) Sp. z o.o. w oparciu o dokumentację płacową wystawił 10.06.2003r. zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z lat 1976-1990, w tym również wykaz zarobków uzyskanych w systemie pracy nakładczej.

W okresach od 24.01.2001r. do 30.06.2003r. oraz od 01.11.2007r. do 04.08.2015r. M. D. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy w zakresie emerytalno-rentowym oraz wypadkowym, chorobowym i macierzyńskim jako rolnik.

W dniu 3 stycznia 2018r. złożyła wiosek o emeryturę.

W dniu 23 marca 2018r. ZUS ponownie ustalił kapitał początkowy, zaś decyzją z dnia 27 marca 2018r. przyznał wnioskodawczyni emeryturę.

Powyższe decyzje są przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie.

Organ rentowy w oparciu o oryginalne dokumenty płacowe wnioskodawczyni dokonał wyliczenia emerytury i kapitału początkowego i przyjął następujące wynagrodzenia:

- w 1976r. – kwotę 4 200 zł,
- w 1977r. – kwotę 41 535 zł,
- w 1978r. – kwotę 46 346 zł,
- w 1979r. – kwotę 42 730 zł,
- w 1980r. – kwotę 50 474 zł,
- w 1981r. – kwotę 73 012 zł,
- w 1982r. – kwotę 121 320 zł,
- w 1983r. – kwotę 133 314 zł,
- w 1984r. – kwotę 57 983 zł,
- w 1985r. – kwotę 29 596 zł,
- w 1987r. – kwotę 47 334 zł,
- w 1989r. – kwotę 148 666 zł.

Kapitał początkowy ustalony na dzień 01.01.199r. wyniósł 91 435,41 zł. Do ustalenia wysokości kapitału początkowego przyjęto wskaźnik wynagrodzenia podstawy wymiaru 76,73% z lat 1976-1985. Emerytura obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy o emeryturach rentach z FUS wyniosła 1 337,23 zł. Dodając zwiększenie rolne w kwocie 91,66 zł, okresową emeryturę kapitałową w kwocie 19,70 oraz uwzględniając waloryzację od 1 marca 2019r. wysokość świadczenia wynosi 1 561,76 zł.

Z dokumentacji płacowej wynika, że w 1976r. wnioskodawczyni uzyskała 9 726 zł tytułem wynagrodzenia za pracę i przy przyjęciu takiej kwoty wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 79,96 zł, natomiast emerytura po waloryzacji 1 marca 2019r. – 1 590,83 zł.

(dowód: dokumentacja w aktach ZUS, dokumentacja osobowa wnioskodawczyni, obliczenie kapitału początkowego i wysokości emerytury k. 55-56, k. 65)

Sąd dał wiarę dokumentacji pracowniczej wnioskodawczyni, bowiem jest autentyczność i treść nie budziły wątpliwości. To właśnie ta dokumentacja winna być podstawą do ustalenia wysokości zarówno kapitału początkowego, jak i emerytury wnioskodawczyni.

Sąd, zgodnie z regułą zawartą w art. 233 § 1 k.p.c. dokonał oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, która przełożyła się na ostateczny wynik niniejszego postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2018r. poz. 1270 j.t.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenia społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Stosownie do treści art. 174 powołanej ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Przepis ten nie zawiera odesłania do art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej, a zatem nie zalicza się okresu pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia przy obliczeniu kapitału początkowego.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Odesłanie do wymienionych przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego są takie same, jak zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent. Zgodnie z art. 15 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wybór okresu do ustalenia podstawy wymiaru należy do osób zainteresowanych, jednakże ustawa określa w sposób wiążący pewne ramy czasowe, w obrębie których należy dokonać wyboru. Możliwe jest zatem: wybranie kolejnych (następujących bezpośrednio po sobie, bez względu na ewentualne przerwy w ubezpieczeniu) 10 lat z dwudziestolecia bezpośrednio poprzedzającego rok złożenia wniosku emerytalnego (art. 15 ust. 1); wybranie z całego okresu podlegania ubezpieczeniu dowolnych (niekoniecznie kolejnych) 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia stosownego wniosku. Skorzystanie z możliwości wyliczenia podstawy wymiaru z 20 lat (art. 15 ust. 6) następuje wyłącznie po złożeniu wniosku.

Nie ulega wątpliwości, że organ rentowy ustala kapitał początkowy na podstawie dokumentacji przedstawionej przez płatnika składek lub samego ubezpieczonego.

Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę zgodnie z treścią § 22 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenie emerytalno – rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412) jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

- 1) legitymacja ubezpieczeniowa;
- 2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Natomiast zgodnie z § 21 ust. 1 w/w rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Sąd podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 9 stycznia 1998r., sygn. II UKN 440/97 (OSNP 1998/22/667), zgodnie z którym zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych.

W ocenie Sądu takie właśnie są dokumenty płacowe M. D. z okresu 1976-1993 i stanowią podstawę do ustalenia wysokości kapitału początkowego. W oparciu o nie organ rentowy ustalił, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 79,96%, zaś emerytura 1 590,83 zł.

Z dniem 1 maja 2015r. do art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS został wprowadzony ust. 2a, stanowiący, iż przy ustalaniu kapitału początkowego do okresów, o których mowa w art. 7 pkt 5 (przypadające przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty okresy urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych oraz okresy niewykonywania pracy - z powodu opieki nad dzieckiem:

- a) w wieku do lat 4 - w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie - bez względu na liczbę dzieci - do 6 lat,
- b) na które ze względu na jego stan fizyczny, psychiczny lub psychofizyczny przysługuje zasiłek pielęgnacyjny - dodatkowo w granicach do 3 lat na każde dziecko) stosuje się art. 53 ust. 1 pkt 2, a zatem liczy się ten okres wskaźnikiem 1,3%.

Uwzględniając powyższe organ rentowy zasadnie przyjął okres 6 lat sprawowania opieki nad dziećmi, co nie było przedmiotem sporu w niniejszej sprawie. Prawdłowo też zostało wyliczone zwiększenie rolne z tytułu podlegania przez wnioskodawczynię ubezpieczeniu społecznemu rolników. Zgodnie bowiem z art. 26a. ust. 1 ustawy emerytalnej wysokość emerytury ustalonej zgodnie z art. 26 ulega zwiększeniu za okresy opłacania składek na Fundusz Emerytalny Rolników, Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników i ubezpieczenie emerytalno-rentowe, o których mowa w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zwiększenie to ustala się według zasad wymiaru części składkowej emerytury rolniczej przewidzianych w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników na podstawie zaświadczenia Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o okresach opłacania składek.

Wobec tego, że wskaźnik wysokości podstawy kapitału początkowego uległ zmianie, to również wysokość przysługującej wnioskodawczyni emerytury winna być przeliczona. Świadczenie obliczone jest na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 powołanej ustawy emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Mając na uwadze powyższe rozważania faktyczne i prawne Sąd w trybie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł o konieczności zmiany decyzji z 23 marca 2018r. o ustaleniu kapitału początkowego, jak też decyzji z 27 marca 2018r. o przyznaniu emerytury i zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. do ponownego ustalenia wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz wysokości emerytury uwzględniając wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego w wysokości 79,96%.